

Historisch Jaarboek

Westland 2026

39 Genootschap
Oud-Westland

	Van de redactie	5
Rob Baan	De geschiedenis van Koppert Cress leest als een jongensboek	7
Jan O. Voogt	Het ontstaan en de ontwikkeling van het dorp Maasdijk	27
Paul Kester	De Westlandse Handelstentoonstelling (W.HaT.) in de context van de naoorlogse tuinbouwontwikkeling	53
Kees Riezebos	Westlands verzet tegen het Indiëbeleid in 1947 en deelname aan een mislukte staatsgreep	71
Frank de Klerk	De Landwacht terroriseerde het Westland in de Tweede Wereldoorlog	89
Redactie	De eerste WSM-stations in het Westland	113
Jan van der Mast	Openluchtvoorstellingen in het Westland	129
Wil Bol	Archeologische kroniek van het Westland over 2025	139
Blanka Vasiljević	Bibliografie van het Westland over 2025	155
Geert Schuurman	Jaarverslag van het Genootschap Oud-Westland over 2025	161
	Auteurs	169

Redactie

Voor u ligt alweer de 39ste editie van het Historisch Jaarboek Westland van het Genootschap Oud-Westland. De inhoud is ook dit jaar weer gevarieerd. Het jaarboek bevat deze keer zeven artikelen over uiteenlopende onderwerpen, naast de vaste rubrieken. De publicatiecommissie van het jaarboek is na het vertrek van Gerda Gunneweg, die tien jaar deel heeft uitgemaakt van de commissie, weer op sterkte met de komst van Kees Riezebos uit De Lier. Daarnaast is Frank de Klerk uit Kwintsheul tot de commissie toegetreten. Kees is secretaris van Museum De Timmerwerf in De Lier en Frank is bestuurslid van het genootschap.

De reeks bijdragen opent met een artikel over het bedrijf Koppert Cress aan De Poel in Monster door mede-eigenaar Rob Baan. In november 2025 hebben de leden van het genootschap kunnen deelnemen aan een excursie naar het bedrijf van deze teler van vers gekiemde plantjes (cressen) en andere eetbare bloemen en bladeren. De belangstelling was zo groot dat in maart 2026 een tweede ronde werd georganiseerd die ook weer helemaal was volgeboekt. In zijn geheel eigen stijl onderhield Rob Baan bij die gelegenheid de deelnemers over wat hem beweegt en vertelde hij over de ups en downs in de nog maar korte geschiedenis van het bedrijf, dat inmiddels is uitgegroeid tot een wereldspeler.

Het tweede artikel is van de hand van Jan O. Voogt en gaat over de bijzondere geschiedenis van het dorp Maasdijk. Hij is geboren en getogen in deze plaats en als secretaris van het Historisch Genootschap Maasdijk al jaren aanspreekpunt voor wie iets wil weten over de historie van het dorp. Het is voor het eerst dat Maasdijk in het jaarboek zo uitgebreid aan bod komt als in dit artikel; het beslaat de periode vanaf de eerste bewoning tot de reconstructie van het Honderdland.

Paul Kester heeft onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de W.HaT., de Westlandse Handelstentoonstelling. Deze beurs over de technische ontwikkelingen in de tuinbouw begon als initiatief van een zestal Westlandse tuinders. Na een bescheiden begin in een Naaldwijks caf. in 1948 werd vanaf 1949 groots uitgedapt.

Aanvankelijk werd de beurs gehouden in de bloemenveiling van Honselersdijk, later ook elders. In 1973 ging de W.HaT. op in de Nederlandse Tuinbouw Vakbeurs.

Na de Tweede Wereldoorlog was de overheersende mening onder de bevolking dat de band tussen Nederland en Indië behouden moest blijven. Ook in het Westland was er stevig verzet tegen het verzwakken van die band. Kees Riezebos doet verslag van zijn onderzoek naar het na-oorlogse verzet in het Westland tegen het door de regering gevoerde Indiëbeleid. Op nationaal niveau was dit verzet gebundeld in het Nationaal Comit. Handhaving Rijkseenheid onder leiding van oud-premier Gerbrandy. In verschillende Westlandse dorpen werden lokale comités opgericht. In De Lier speelde de gereformeerde onderwijzer en verzetsman Bram Naeije daarin een vooraanstaande rol. Er zijn concrete aanwijzingen dat Naeije benaderd is om mee te werken aan de voorbereiding van een staatsgreep, waarbij Gerbrandy een van de leidende figuren was.

Frank de Klerk heeft in het Nationaal Archief de strafdossiers onderzocht in de rechtszaken die na de Tweede Wereldoorlog zijn gevoerd tegen Westlandse landwachters. De Landwacht was een in 1943 door de bezetter opgerichte paramilitaire organisatie, waarvan de leden - scheldnaam 'Jan Hagel' - aanvankelijk vooral werden gerekruteerd uit de NSB. In het Westland waren minstens 27 landwachters actief. Zij maakten onder meer jacht op onderduikers en hadden ook tot taak radio's, illegale kranten en wapens op te sporen. Arrestanten van de Landwacht werden overgedragen aan de bezetter. Een aantal van hen overleefde de oorlog niet.

In de reeks thema-artikelen die in de afgelopen jaren zijn verschenen in het jaarboek, is het nu de beurt aan de eerste stationsgebouwen van de 'Westlandsche Stoomtramweg Maatschappij'. Het artikel hierover is ook deze keer tot stand gekomen met medewerking van de historische verenigingen in de streek. Na een algemene inleiding is per dorp van elk (eerste) WSM-station een sprekende afbeelding opgenomen met een uitgebreid onderschrift.

De archeologische kroniek over het afgelopen jaar, ook nu van de hand van Wil Bol, omvat samenvattingen van vier in 2025 verschenen evaluatierapporten. Het betreft de verslagen van archeologische opgravingen in Monster (2), Wateringen en Poeldijk.

Het jaarboek wordt afgesloten met de Bibliografie van in 2025 verschenen boeken over het Westland, verzorgd door Blanka Vasiljević met assistentie van Anton van der Valk, en het jaarverslag over 2025 van het genootschap van de hand van de secretaris, Geert Schuurman.